

The issue of journal contains:

Proceedings of the VII Correspondence
International Scientific and Practical Conference

SCIENCE OF POST-INDUSTRIAL SOCIETY: GLOBALIZATION AND TRANSFORMATION PROCESSES

held on July 5th, 2024 by

NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine)

LLC International Centre Corporative Management (Vienna, Austria)

№41
JULY, 2024

ISSN 2710-3056

GRAIL OF
SCIENCE

PERIODICAL SCIENTIFIC JOURNAL

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL

GRAIL OF SCIENCE

№ **41** (July, 2024)

with the proceedings of the:

VII Correspondence International
Scientific and Practical Conference

**SCIENCE OF POST-INDUSTRIAL
SOCIETY: GLOBALIZATION AND
TRANSFORMATION PROCESSES**

held on July 5th, 2024 by

NGO European Scientific Platform
(Vinnytsia, Ukraine)

LLC International Centre Corporative
Management (Vienna, Austria)

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ГРААЛЬ НАУКИ

№ **41** (липень, 2024)

за матеріалами:

VII Міжнародної науково-
практичної конференції

**НАУКА ПРО ПОСТІНДУСТРІАЛЬНЕ
СУСПІЛЬСТВО: ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ
ТА ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ**

що проводилася 05.07.2024

ГО «Європейська наукова
платформа» (Вінниця, Україна)

ТОВ «International Centre Corporative
Management» (Відень, Австрія)

Вінниця – Відень, 2024

ГРААЛЬ НАУКИ : міжнар. наук. журнал. – Вінниця : ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2024. – No 41. – 352 с.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, усіх, хто прагне отримати ґрунтовні знання теоретичного і прикладного характеру.

**Рекомендовано до видання Вченою Радою Наукової установи
«Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці». Протокол № 43 від 04.07.2024.**

Головний редактор: Танасійчук Альона Миколаївна, д-р. екон. наук, доцент (Україна)
Заступник головного редактора: Ємельянов Олександр Юрійович, д-р. екон. наук, професор (Україна)
Голова оргкомітету конференції: Голденблат Марія (Україна)
Заступник голови оргкомітету конференції: Рейчел Апаро (Австрійська Республіка)
Відповідальний секретар: Рабей Настасія Романівна (Україна)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Квасницька Раїса Степанівна - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Jakhongir Shaturaev** - канд. екон. наук, доцент (Республіка Узбекистан); **Бойко Світлана Василівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Заднепровська Ганна Ігорівна** - канд. екон. наук (Україна); **Занора Володимир Олександрович** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Маркович Ірина Богданівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Яковенко Роман Валерійович** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Поливана Людмила Анатоліївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Гевчук Анна Вікторівна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Маслій Олександра Анатоліївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Євтушенко Наталія Миколаївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Москвічова Олена Сергіївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Ясишена Валентина Валеріївна** - д-р. екон. наук, професор (Україна).

НАУКОВІ КОНСУЛЬТАНТИ:

Онiкiєнко Сергiй Володимирович - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Marko Timchev** - д-р. екон. наук, доцент (Республіка Болгарія); **Khatuna Tabagari** - д-р. екон. наук, професор (Сакартвело); **Грень Лариса Миколаївна** - д-р. наук з держ. управління, професор (Україна); **Михаліцька Наталія Ярославівна** - канд. наук з держ. управління, доцент (Україна); **Ткаченко Павло Ігорович** - аспірант (Україна); **Купріянова Дарина Сергіївна** - практикуючий юрист (Польща); **Губаль Галина Миколаївна** - канд. фіз.-мат. наук, доцент (Україна); **Козуб Галина Олександрівна** - канд. техн. наук, доцент (Україна); **Козьма Антон Антонович** - канд. хім. наук (Україна); **Морозова Тетяна Василівна** - канд. біол. наук, доцент (Україна); **Купріянова Лариса Сергіївна** - канд. мед. наук, доцент (Україна); **Лисенко Дмитро Андрійович** - канд. мед. наук, доцент (Україна); **Цубанова Наталя Анатоліївна** - д-р. фарм. наук., професор (Україна); **Олійник Світлана Валентинівна** - канд. фарм. наук, доцент (Україна); **Полежаєв Юрій Григорович** - канд. наук із соц. ком., доцент (Україна); **Mukhabbat Khakimova** - д-р. пед. наук, професор (Республіка Узбекистан); **Куліченко Алла Костянтинівна** - д-р. пед. наук, доцент (Україна); **Фурман Тарас Юрійович** - канд. пед. наук, доцент (Україна); **Бажан Станіслав Миколайович** - д-р. філософії (Україна); **Ямполь Юрій Віталійович** - аспірант (Україна); **Антипова Жанна Ігорівна** - старший викладач (Україна); **Яцик Мар'яна Романівна** - канд. пед. наук, доцент (Україна); **Корбозерова Ніна Миколаївна** - д-р. філол. наук, професор (Україна); **Ковальська Наталя Аркадіївна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Присяжнюк Оксана Ярославівна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Мелех Галина Богданівна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Корнус Анатолій Олександрович** - канд. геогр. наук, доцент (Україна); **Фомін Андрій Володимирович** - канд. іст. наук, доцент (Україна); **Гірна Наталія Мирославівна** - канд. іст. наук, доцент (Україна); **Устінова Ірина Ігорівна** - д-р. арх., професор (Україна); **Катерина Діденко** - канд. арх. (Україна); **Воскобойнікова Юлія Василівна** - д-р. мист. (Україна); **Крипчук Микола Володимирович** - канд. мист., доцент (Україна); **Лугова Тетяна Анатоліївна** - канд. мист., доцент (Україна)

Верстальник: Білоус Тетяна (Україна). **Дизайнер:** Казьміна Надія (Україна). **Коректор:** Дудник Григорій (Україна).

«Грааль науки» є офіційно зареєстрованим мультидисциплінарним науковим виданням з міжнародною сферою поширення, що підтримує політику відкритого доступу. **Ідентифікатор медіа R30-02704** (рішення № 430 від 22.02.2024 Національної Ради України з питань телебачення і радіомовлення).

Наказом МОН України № 582 від 24.04.2024 виданню «Грааль науки» присвоєно Категорію Б фахових видань України з питань економіки (051 «Економіка»).

«Грааль науки» індексується в міжнародних реферативних та наукометричних базах даних: Index Copernicus Journals Master List; «Наукова періодика України» (Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського НАН України); Національний репозитарій академічних текстів; Google Scholar; WorldCat; Open Ukrainian Citation Index; CrossRef; Mendeley; Scite; Semantic Scholar; Scilit; OpenAIRE, PubPeer.

Конференція зареєстрована УкрІНТЕІ (Посвідчення № 93 від 05.01.2024) та сертифікована Euro Science Certification Group (Сертифікат № 22589 від 29.05.2024).

За точність викладених фактів та коректність цитування відповідальність несе автор.

ОБГРУНТУВАННЯ МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ ДО ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ НАСЛІДКІВ ГОСПОДАРСЬКИХ ДОГОВОРІВ

Гавриленко Наталія Вікторівна

Кандидат економічних наук, доцент,
Доцент кафедри економіки, обліку та підприємництва
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова,
Україна

Анотація. В статті акцентовано увагу на господарських договорах, як об'єктах судово-бухгалтерської експертизи, що пов'язане з тим, що вони є визначальною формою взаємодії господарюючих суб'єктів, базовим механізмом закріплення ділових відносин між партнерами. Їх виконання забезпечує економічну стійкість і правові норми ділових відносин. Саме в сфері договірних відносин виявляється найбільша кількість зловживань і правопорушень, які можуть залишати документальні та обліково-інформаційні сліди. Доведено, що на сьогоднішній день методичні прийоми судово-бухгалтерської експертизи господарських договорів пов'язані з відсутністю адаптованих до даного об'єкту дослідження методик, відсутністю будь-яких стандартів, низькою ефективністю використовуваних прийомів, методів і процедур. Відповідно до принципу поетапного проведення експертизи запропоновані етапи методики судово-бухгалтерської експертизи господарських договорів

Ключові слова: судово-бухгалтерська експертиза; господарський договір; правопорушення; економічний злочин, право; бухгалтерський облік, господарський кодекс, цивільний кодекс

Постановка проблеми. В умовах трансформаційних перетворень та подальшого розвитку ринкових відносин у нашій країні в практиці господарського процесу все більшого значення набуває судово-бухгалтерська експертиза господарських договорів як напрямок експертної діяльності в цілях виявлення, розкриття та профілактики економічних правопорушень, особливо щодо спорів і виконання зобов'язань сторонами цивільно-правових угод, податкових спорів та ін. особливого значення даний вид експертної діяльності набуває в умовах розвитку принципово нових економічних і правових відносин між господарюючими суб'єктами, появи нових способів приховування прибутку, відмивання коштів, незаконного виведення грошових засобів із обороту, ухилення від оподаткування, економічних махінацій, розкрадань, шахрайства, фіктивних банкрутств, викривлення облікових даних і фінансової та податкової звітності.

Акцентування нашої уваги до господарських договорів як об'єкту судово-бухгалтерської експертизи (надалі по тексту – СБЕ) пов'язане з тим, що господарські договори виступають визначальною формою взаємодії господарюючих суб'єктів, базовим механізмом закріплення ділових відносин між контрагентами. Тому зрозумілим є те, що їх виконання забезпечує економічну стійкість і правові норми ділових відносин. Саме в сфері договірних відносин виявляється найбільша кількість зловживань і різноманітних правопорушень, які можуть залишати документальні та обліково-інформаційні сліди. Від умов договору, законності та правильності виконання договірних зобов'язань залежить правомірність і ефективність здійснюваних угод, операцій і господарської діяльності підприємства взагалі. Таким чином, виникає задача підприємства та проведення експертної оцінки достовірності результатів діяльності господарюючих суб'єктів, що витікають із змісту та реалізації господарських договорів, отриманих доходів, понесених витрат, оподаткованого прибутку, руху матеріально-речових і фінансових ресурсів, економічної доцільності та ефективності укладених угод. Дані обставини визначили актуальність дослідження, присвяченого розробці рекомендацій по вдосконаленню методики СБЕ господарських договорів суб'єктів господарювання.

Аналіз досліджень та публікацій. Питання регулювання, організації і проведення судово-бухгалтерської експертизи, судової бухгалтерії, їх подальшого розвитку та вдосконалення в Україні постійно перебувають у центрі уваги багатьох вчених і фахівців: М. Т. Білухи[1], М. І Камлика[2], В. Д. Понікарпова[3], В. С. Рудницького[4], О. В. Поповича[5] та інших. Окремі питання, пов'язані з правовим, цифровим, інформаційним, обліково-аналітичним і контрольним забезпеченням договірної роботи різноманітних суб'єктів господарської діяльності знайшли відображення в роботах Г. М. Алексєєвої[6-8], Н. В. Гавриленко[9-11; 22-23], Н. Мартинович[12], Т. Несторенко[13-14], В. Гури [15], Н. Пархоменко[16], Юзик О. П. [17-18], Буги Н. Ю. [19] та інших науковців. Проте питання організації і проведення експертних досліджень господарських договорів наразі не отримали належної розробки, що вимагає подальшого дослідження теоретичних, організаційно-методичних і практичних проблем СБЕ господарських договорів. Питання методичного забезпечення СБЕ договорів розглядаються поверхньо, фрагментарно, тому і є об'єктом обмеженої кількості досліджень.

Мета роботи полягає в розробці наукових і практичних рекомендацій щодо розвитку методичного забезпечення СБЕ господарських договорів.

Виклад основного матеріалу. Факти господарського життя, які відбуваються в межах господарських договорів в багатьох випадках пов'язані з ризиками можливих зловживань і розкрадань. В зв'язку з цим виникає необхідність розробки питань, пов'язаних з розвитком методики експертизи конкретних видів договорів. Окремі прийоми, що використовуються в межах експертизи господарських договорів, також можуть успішно використовуватися в діяльності службами внутрішньогосподарського контролю. В практичній діяльності експерти широко практикують прийоми СБЕ договорів купівлі-продажу. Відображення в бухгалтерському та податковому обліку

господарських операцій у суб'єктів господарювання відбувається на основі умов господарських договорів. Одним з найбільш поширених в господарській практиці таких суб'єктів є договір купівлі-продажу. СБЕ передбачає використання в якості джерел інформації господарських договорів, облікових реєстрів, фінансової звітності та первинних документів, дослідження яких дозволяє виявити порушення в системі бухгалтерського обліку. Невідповідності, виявлені в процесі проведення бухгалтерської експертизи вказують на факти зловживань і порушень в економічній сфері. З метою скоєння злочинних діянь або їх вуалювання з використанням бухгалтерського обліку, застосовується в тому числі і фальсифікація облікових даних, внаслідок чого виявити такого роду діяння більш складно.

В більшості випадків господарські організації, які доволі часто змінюють контрагентів (постачальників, покупців). Укладають угоди з фіктивними комерційними організаціями, до яких відносяться організації – одноднівки, які фінансово-господарську діяльність фактично не здійснюють, а займаються легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом. З допомогою даних організацій здійснюються розкрадання майна, ухилення від оподаткування та незаконне обналічування грошових коштів. Тому, при проведенні СБЕ господарських договорів формується оцінка економічної обґрунтованості та ефективності контрактних відносин підприємства.

Експерту слід мати на увазі, що основні положення, які регулюють відносини купівлі-продажу, регулюються главою 54 Цивільного кодексу України[20], в якій послідовно викладаються правила, що регулюють такі основні умови договору купівлі-продажу, як умови про предмет договору, про зобов'язання продавця передати товар покупцю; про кількість товарів; про строки виконання договору купівлі-продажу; про асортимент товарів; про якість товарів; про комплектацію товару; про тару і упаковку; про ціни на товар; про приймання-передачу та оплату товарів покупцем; про страхування товарів. Розглянемо основні базові моменти, які повинен враховувати експерт при дослідженні договору купівлі-продажу.

Згідно зі ст. 655 Цивільного кодексу за договором купівлі-продажу одна сторона – продавець передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні - покупцю, а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму. Даний договір в господарській практиці може мати велику кількість простих і складних варіантів. Умови продажу, за загальним правилом, можуть бути визначені сторонами самостійно. Предмет договору є єдиною суттєвою умовою договору купівлі-продажу. Договір може бути укладено на купівлю-продаж товарів, які є в наявності у продавця в момент укладення договору, а також товарів, які підлягають виготовленню в майбутньому або уже існуючих, але таких, що ще не належать продавцю на момент укладення договору. Предмет купівлі-продажу вважається встановленим, якщо зміст договору дозволяє визначити найменування і кількість товару.

Не менш важливим є з'ясування питання, як співвідносяться терміни «майнові права» та «права вимоги». На думку автора, ці терміни можуть цілком

описувати (охоплювати) ті самі правові ситуації. Так, відповідно до ст. 656 ЦК предметом договору купівлі-продажу можуть бути:

1) майнові права. До договорів купівлі-продажу майнових прав застосовуються загальні положення про купівлю-продаж, якщо інше не випливає зі змісту або характеру цих прав;

2) право вимоги, якщо вимога не має особистого характеру. До договору купівлі-продажу права вимоги застосовуються положення про відступлення права вимоги, якщо інше не встановлено договором або законом.

Продавець повинен передати покупцю товари, які є предметом купівлі-продажу в термін, встановлений договором. Датою виконання зобов'язання є дата документу, підтверджуючого прийняття товару перевізником або поштою для доставки покупцеві, або дата приймально-здавального документу. Дата виконання продавцем свого обов'язку щодо передачі товару є датою, за якою визначається не лише момент виконання договору продавцем (момент реалізації), але, як правило, і момент переходу від продавця до покупця ризику випадкової загибелі або випадкового псування товару.

Кількість товару є суттєвою умовою договору і неможливість визначити її на підставі договору тягне за собою визнання договору неукладеним. Кількість товарів, яка підлягає передачі покупцеві товарів, повинна визначитися в договорі у відповідних одиницях вимірювання або грошовому виразі.

Для якісного проведення СБЕ, експерт-бухгалтер повинен розуміти суть господарського договору, що визначається його правовими та обліково-контрольними ідентифікаторами, як об'єкту експертного дослідження. Господарський договір, як об'єкт СБЕ:

- має матеріальну природу;
- виконує інформаційну роль у встановленні конкретних фактичних даних;
- визначає зв'язок встановлюваних фактів з СБЕ.

Об'єкти, які досліджуються експертом-бухгалтером, повинні бути матеріальними. Відповідно до статті 639 ЦК України договір може бути укладено усно, в простій письмовій формі або в нотаріально завірній формі. Письмово оформляються угоди, якщо це встановлено законом або угодою сторін. Зокрема, така обов'язковість встановлена для продажу нерухомості, дарування майнового права, перевезення, оренди, прокату. Однак слід підкреслити, що об'єктом СБЕ виступають договори саме письмової форми, які наявні в матеріалах справи, де конкретизовані права, обов'язки, відповідальність сторін та ін. На практиці в усній формі укладаються лише невеличкі разові угоди, як правило, договори купівлі-продажу.

Недотримання простої письмової форми договору може призвести до наступних наслідків: позбавлення сторони права в випадку спору посилаючись на підтвердження угоди та її умов на показання свідків; у випадках, прямо зазначених в законі або в угоді сторін, тягне нікчемність угоди. Недотримання нотаріальної форми угоди також спричиняє її нікчемність.

Критичний аналіз теорії і практики судово-бухгалтерських досліджень дозволив зробити висновок, що нині методичні проблеми СБЕ господарських договорів пов'язані, насамперед, з відсутністю адаптованих до даного об'єкту дослідження методик, відсутністю будь-яких стандартів, низькою ефективністю

використовуваних прийомів, методів і процедур. В зв'язку з цим, методика експертної оцінки бухгалтерського відображення виконання господарських договорів, повинна включати наступні блоки:

- методичні принципи СБЕ господарських договорів;
- вид і умови господарського договору;
- об'єкти протиправних діянь;
- формування доказової бази зловживань і правопорушень в господарській діяльності досліджуваного суб'єкта;
- джерела доказів по справі;
- ознаки (факти) економічних зловживань і злочинів;
- ознаки (факти) навмисного (кримінального, фіктивного) банкрутства;
- етапи методики;
- прийоми і процедури експертного бухгалтерського дослідження господарських договорів;
- способи отримання доказів по справі;
- оформлення результатів.

Відповідно до принципів поетапного проведення СБЕ пропонуємо етапи методики, наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Етапи методики СБЕ господарських договорів

Етап	Зміст етапу
Підготовчий етап	Ознайомлення з матеріалами справи, перевірка їх повноти та достатності для дачі висновків; перевірка системи документообігу по договорах; перевірка відповідності договорів вимогам діючого законодавства: перевірка за формою та змістом договору; оцінка суттєвих умов у відповідності з видом договору; перевірка повноважень осіб, які договір підписали; перевірка умов договору: умови, виконання яких може потягнути за собою негативні наслідки; відсутність необхідних умов; оцінка дійсності угод за аналізованими договорами та можливих наслідків визнання угод нікчемними або неукладеними;
Аналітичний етап	Систематичний і хронологічний аналіз господарських договорів, їх змісту, відображення в обліку господарських операцій з їх виконання з виокремленням кількісних і якісних досліджуваних ознак, загальних і індивідуальних ознак правопорушення; співставлення даних первинних документів і записів в облікових реєстрах з метою виявлення неузгоджень та протиріч; оцінка значущості ознак, їх можливих відхилень в момент скоєння правопорушення.
Експертний експеримент	Відтворення ознак правопорушення з врахуванням характеру відображення досліджуваних невідповідностей в бухгалтерських документах
Порівняльний етап	Встановлення збігів і розбіжностей в досліджуваних показниках
Оціночний етап	Аналіз якості збігів і розбіжностей, оцінка всіх виявлених ознак правопорушень, їх відображення в обліку
Заключний етап	Формулювання висновків за результатами експертного бухгалтерського дослідження господарських договорів

[авторська розробка]

Методика визначається предметом і об'єктом СБЕ з врахуванням їх взаємозв'язку та орієнтована на вирішення задачі отримання конкретних доказів по справі, беручи до уваги зміст питань, поставлених перед експертом-бухгалтером.

Розвиток інформаційного та програмно-технічного забезпечення СБЕ наслідків господарських договорів може бути представлено у вигляді створених і зареєстрованих електронних баз даних:

1. Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб підприємців (irc.gov.ua/ua/Poshuk-v-YeDR;
2. Пошук виданих всіляких ліцензій: irc.gov.ua/ua/Poshuk-v-YeLR
3. Інформація з фондового ринку України: smida.gov.ua/db
4. Торги з реалізації майна: trade.informjust.ua
5. Реєстр зареєстрованих товарних знаків і послуг, база даних промислові знаки, база даних винаходи та інші бази даних Інституту промислової власності України: uipv.org.ua/bases2
6. Реєстр виданих страхових полісів автоцивілки, перевірка поліса МТСБУ, база даних автоцивілки, пошук за державним номером автомобіля, перевірка статусу поліса «Зеленої картки»: mail.mtibu.kiev.ua/Cbd/MTSBU_Pages/Tree, та багато інших[21]. База даних складається з різноманітних електронних масивів, створених

за єдиними правилами. Уніфіковані електронні масиви можуть бути використані в якості класифікаторів (за видами та шаблонами договорів), довідників (за правовими та обліково-контрольними аспектами) при вирішенні облікових і контрольних задач, пов'язаних з судово-бухгалтерською експертизою господарських договорів. Джерелами інформації для створення та підтримання бази даних в актуальному стані є законодавчі акти, нормативно-правові документи, інструктивні та методичні матеріали міністерств та відомств.

Висновки та пропозиції. Проведене дослідження дає можливість констатувати таку тезу: проведення судово-бухгалтерської експертизи господарських договорів потребує розробки цільових організаційних, інформаційних, методологічних, методичних і програмно-технічних аспектів експертного бухгалтерського дослідження. Сфера вирішення даної проблеми вимагає подальшого глибокого теоретичного дослідження та значного практичного опрацювання.

Список використаних джерел

- [1] Білуха, М. (2004). Судово-бухгалтерська експертиза: підруч.. Київ, 660 с.
- [2] Камлик М. І. (2001). Судова бухгалтерія: підруч. Київ: Атіка. 376 с.
- [3] Понікарпов В.(2002) Судово-бухгалтерська експертиза: навч. Посіб. Харків: Арсис. 240 с.
- [4] Рудницький В. (2004) Судово-бухгалтерська експертиза економічних правопорушень : навч. Посіб. – Київ: ВД «Професіонал». 304 с.
- [5] Попович, О. В.(2011) Основні особливості судово-бухгалтерської експертизи, які відрізняють її від методів господарського контролю. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*, (29). Випуск 29. Київ : НАУ, 2011. 330 с
- [6] АЛЕКСЄЄВА Г.М., КРАВЧЕНКО Н. В., АНТОНЕНКО О. В. & ГОРБАТЮК Л. В. Використання ігрових технологій в процесі професійної підготовки студентів педагогічних закладів вищої освіти євроінтеграції.(2017) *Науковий вісник*

- Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Випуск 6(119). Серія : Педагогіка. Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського. С.7-14.30.06.2024*
- [7] АЛЕКСЕЄВА Г.М., АНТОНЕНКО О.В., ЖАДАН К.О. & ЛИФЕНКО М.В.(2018) Досвід використання засобів електронного навчання у інклюзивному освітньому ВНЗ: [Електронний ресурс]. *Фізико-математична освіта : науковий журнал. Вип. 4 (14) / Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, Фізико-математичний факультет редкол.: О.В. Семеніхіна (гол.ред.) [та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А.С. Макаренка]. №4(18). С.17-25. DOI <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2018-018-4-003>.30.06.2024.*
- [8] КРАВЧЕНКО Н., АЛЕКСЕЄВА Г., ГОРБАТЮК Л., ХОМЕНКО С. Організація виховної роботи закладу освіти під час карантину засобами інформаційно-комп'ютерних технологій. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 1. Бердянськ : БДПУ, 2022. С. 177-188. <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2022-1-1-177-188>.30.04.2024.*
- [9] Гавриленко, Н. В., & Грищенко, О. В. (2016). Податкові витрати та контроль за їх станом в системі обліково-податкового інформаційного простору. Вип. 14. 7 с. URL: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6297>.30.06.2024.
- [10] Kozitska, N., & Havrilenko, N. (2015). Management accounting and internal economic of Production processes. *Cambridge journal of education and science. Cambridge University Press*, 2(14), 321-329. Available at: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6300>.
- [11] Гавриленко, Н. В.& Грищенко, О. В. (2017). Introduction of accounting at small and medium enterprises in Ukrainian: organizational and managerial aspects. *Development strategy of science and education : Collection of scientific articles. Fidelite editions: Namur, Belgique. P. 179–182. URL: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6302>.*
- [12] Martynovych N., Boichenko E., Dielini M. Renovation of Ukraine After War: Special Restoration Regimes and Stimulation of Sustainable Development of Territories. *International review for spatial planning and sustainable development. 2023. Volume 11 Issue 4 Pages 54-70*
- [13] Nestorenko, T., Tokarenko, O., Kolmakova, O. (2021). Entrepreneurship in Eastern Ukraine: development in the context of armed conflict and the Covid-19 pandemic. *International Relations 2021: Current issues of world economy and politics. Proceedings of scientific works from the 22nd International Scientific Conference 2nd – 3rd December 2021, 510-517. URL: <https://cutt.ly/DHUw2WV>.30.06.2024.*
- [14] Nestorenko, T., Ostenda, A. (2019). Public Internal Audit: International Scope. *Journal of Modern Economic Research*, 1(4), 33-43. URL: <https://cutt.ly/UQEg89m>.30.06.2024.
- [15] Гура, В., Несторенко, Т., Макаренко, Т. (2022). Дослідження категорії «освітня послуга»: міждисциплінарний підхід. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки, 2, 91-104. <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2022-1-2-91-104>.30.06.2024.*
- [16] Nataliia Parkhomenko, Iryna Otenko, Nataly Martynovych and Vasyl Otenko Application of Neural Networks in Prediction of Enterprise Development in Global Environment. *SCMS Journal of Indian Management, January-March-2023. P. 5-19.*
- [17] Юзик, О. П. (2021). Медіаосвіта при підготовці майбутніх учителів інформатики у Польщі: з історії становлення та впровадження. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки, 213 (169), 165–170. DOI: 10.5281/zenodo.5077989.01.07.2024.*
- [18] Юзик, О. П. (2020). Професійне підвищення кваліфікації вчителів інформатики в Україні та Республіці Польщі. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 30 (4), 293–299.*

- [19] Буга, Н. Ю., & Гавриленко, Н. В. (2011). До и после 1 апреля 2011 года: бухгалтерский и налоговый учет. *Бізнес Інформ.* – 2011. – № 10. – С. 103–106. URI: <https://eir.nuos.edu.ua/handle/123456789/6299>.01.07.2024.
- [20] Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України, 2003, №№ 40-44, ст.356) URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>. 01.07.2024.01.07.2024
- [21] 140+ загальнодоступних електронних баз даних України URI: <https://uteka.ua/ua/publication/news-14-delovye-novosti-36-140-obshhedostupnyh-elektronnyh-baz-dannyh-ukrainy>.01.07.2024
- [22] Гавриленко, Н. В. (2023). Інформація в умовах цифровізації публічно-правового управління. *Економічний простір*, (187), 39-43. DOI: <https://doi.org/10.32782/22246282/187-6/>.01.07.2024.
- [23] Havrylenko N. An analytical support methodology for transformational processes. In: *Digital Technologies in the Contemporary Economy*. Vilnius: Mykolas Romeris University, 2022, p. 186–197. URL: www.cutt.ly/e86kkxU. 01.07.2024.

JUSTIFICATION OF THE METHODOICAL APPROACH TO FORENSIC ACCOUNTING EXAMINATION OF THE EFFECTS OF BUSINESS CONTRACTS

Havrilenko Nataliia

Ph.D in Economic sciences, Associate professor,

Associate professor of the Department of economics, accounting and entrepreneurship

Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Ukraine

Summary. *The article focuses on business contracts as objects of forensic accounting examination, which is related to the fact that they are a defining form of interaction between business entities, a basic mechanism for establishing business relations between partners. Their implementation ensures economic stability and legal norms of business relations. It is in the field of contractual relations that the largest number of abuses and offenses can be found, which can leave documentary and accounting information traces. It has been proven that today the methodological methods of forensic accounting examination of business contracts are associated with the lack of methods adapted to the given object of research, the absence of any standards, and the low efficiency of the methods, methods and procedures used. In accordance with the principle of a staged examination, the stages of the methodology of the forensic accounting examination of business contracts are proposed.*

Keywords: *forensic accounting examination; business contract; offense; economic crime, law; accounting, economic code, civil code*